

Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

Tábor 15.4.2013
čj. SRS 021185/2013

Oblastní odbor SRS
Purkyňova 2533
390 02, Tábor

Zpráva č. 3 oblastního odboru TÁBOR o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 1.4.–14.4.2013

1. Počasí

Začátek dubna byl ještě velmi chladný, ranní teploty se pohybovaly ve 14. týdnu od -2 do 0 °C. V pondělí 8.4. padaly teplotní rekordy - ve Vimperku a Lenoře (okres Prachatic) byl mráz -9 °C (Horská Kvilda naměřila dokonce -19,1° C). Od úterý 9. dubna začalo postupné rozmrzání půdy, pozvolné odtávání zbytků sněhové pokrývky s nočními teplotami v rozmezí 0 až 2 °C, denními do 7 °C. Poslední sníh leží už jen ve vyšších polohách. Víkend přinesl slunečné počasí s teplotami do 18 °C.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Po cca 30 - 45 dnech probíhá opětovné druhé regenerační přihnojení ozimých plodin, kdy většina zemědělců na Vysočině předčasným prvním regeneračním hnojením přišla pouze na vyaplikovaných hnojivech cca o 1500 - 2000 Kč/ha. Probíhá vláčení a válení luk. Začalo setí jařin.

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ (RF 17-29 BBCH)

Porosty pšenice se nacházejí v růstové fázi od sedmého rozvinutého listu do deváté viditelné odnože.

V okrese Třebíč (Březník, 10.4.) byl pozorován první slabý výskyt **padlí pšenice** (*Blumeria graminis* f. sp. *tritici*).

Zjišťování výskytu **padlí pšenice** se provádí při úhlopříčném průchodu porostem, kdy se kontroluje 20 rostlin (10 míst x 2 rostliny). Určí se počet rostlin s příznaky výskytu padlí pšenice (kupky nebo mycelium) na listové čepeli a pochvě.

Signalizujeme zahájení ošetření proti padlí pšenice u pozemků při 10% a vyšším napadení rostlin, obvykle v růstové fázi 25 - 32. Pozdější zásahy jsou zpravidla kombinací proti komplexu listových chorob. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

První výskyt septoriové skvrnitosti pšenice (*Mycosphaerella graminicola*) byl zjištěn v okrese Jindřichův Hradec (Řípec, 12.4.). Infekce se vyskytuje především na starých fyziologicky odumírajících listech.

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Hodnotí se počet listů s výskytem pyknid – pomocí stereoskopické lupy. V RF 31 – 32 a 37 se z odnoží ve vzorku odebere střídavě 4. a 5. list shora. V RF 51 se ve vzorku střídavě odebere 3. a 4. list shora. Ošetření se doporučuje od 12 až 50 % listů s výskytem pyknid.

Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze objevení se posledního listu BBCH 37 do BBCH 51 (metání). Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

Hraboš polní (*Microtus arvalis*) střední výskyt byl zjištěn v okrese České Budějovice (Čejkovice u Hluboké nad Vltavou, 12.4.), slabé výskyty byly pozorovány v okrese Písek (Strážovice u Mirotic, 11.4.) a v okrese Prachovice (Prachovice, 11.4.).

Pozorování hrabošů se provádí v porostech ozimů o výměře větší než 5 ha na počátku a na konci vegetace. Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem $4 \times 250 \text{ m}^2 = 1000 \text{ m}^2$) a vynásobením 10x.

Ošetření na jaře se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se zjistí více než 50 užívaných východů z nor na 1 ha.

JEČMEN OZIMÝ (RF 24–29 BBCH)

Porosty ozimých ječmenů se pohybují od fáze čtvrté viditelné odnože do devíti viditelných odnoží.

Padlí ječmene (*Blumeria graminis*) první výskyt na listových čepelích a pochvách ve slabé intenzitě byl zaznamenán v okrese Tábor (Hodonice u Bechyně, 11.4.).

Hodnotí se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny = 20 rostlin). Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Místa odběru rostlin jsou rovnoměrně rozmístěná podél trasy průchodu. Hodnotí se napadení rostlin, tj. určí se počet rostlin (odnoží) s příznaky výskytu padlí ječmene (kupky nebo mycelium) na listové čepeli a pochvě. Z počtu kontrolovaných odnoží a počtu napadených odnoží se vypočítá procento napadených rostlin (odnoží). **Ošetřují se porosty při indexu napadení vyšším než 10 %. Obvykle od růstové fáze 30 BBCH.**

První výskyt se střední intenzitou spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*) pozorován v okrese Písek (Boudy, 11.4.) a první slabý výskyt zaznamenán v okrese Třebíč (Dalešice, 10.4.).

Hodnotí se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny = 20 rostlin). Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Místa odběru rostlin jsou rovnoměrně rozmístěná podél trasy průchodu.

Zahájení ošetření proti spále ječmene se provádí u pozemků při 5% a vyšším napadení rostlin, zpravidla od růstové fáze 37. Pozdější zásahy jsou zpravidla kombinací proti komplexu listových chorob. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

Slabý výskyt tyfulové plísňovitosti obilnin (*Typhula incarnata*) zaznamenán v okrese Jindřichův Hradec (Řípec, 12.4.).

Hodnotí se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny = 20 rostlin). Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Místa odběru rostlin jsou rovnoměrně rozmístěná podél trasy průchodu.

Preventivní ochranou je použití mořeného osiva, podpora rychlé regenerace porostů na jaře dusíkatou výživou, použitím regulátorů růstu k podpoře odnožení, popřípadě vláčení silně napadených porostů. Moření osiva.

Hraboš polní (*Microtus arvalis*) slabý výskyt pozorován v okrese Prachatice (Prachatice, 12.4.) a v okrese Písek (Boudy, 11.4.).

Způsob pozorování a indikace ochrany proti hraboši polnímu viz pšenice ozimá.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (19-30 BBCH)

Porosty řepky jsou ve fázi devíti a více vyvinutých listů až po fázi počátku prodlužovacího růstu.

Na pozorovacím bodě v okrese Jindřichův Hradec (Řípec, 12.4.) bylo zjištěno **poškození mrazem**. Poškozeny jsou okraje listů, které po přihnojení počátkem března začaly obrůstat.

Fomové černání stonků řepky (*Leptosphaeria maculans*) slabé výskyty byly zaznamenány v okrese Jindřichův Hradec (Děbolín, 12.), Jihlava (Velký Beranov, 11.4.).

Pozorování fomového černání stonku řepky se provádí při průchodu porostem v RF 15-26 na listech dvaceti rostlin (na deseti místech vždy na 2 za sebou rostoucích rostlinách). Z každé rostliny se hodnotí 2 listy, přednostně se vybírají listy s příznaky napadení. Práh škodlivosti je 5-25 % listů.

Preventivní ochrana spočívá v nákupu zdravého osiva, minimálně 3letý osevní postup. Ochranu vzcházejících rostlin zajistí moření osiva. Fungicidní postřik je možné provést ve dvou termínech. Optimálním je podzimní ošetření ve fázi 14-18 BBCH (4. až 6. pravý list). Časně jarní ošetření může snížit celkové napadení a zpomalit průběh infekce, ale nezničí již infekce, které vznikly na podzim.

První výskyt **padlí brukvovitých (*Erysiphe cruciferarum*)** byl zjištěn v okrese Písek (Lučkovice, 11.4.).

Pozorování padlí brukvovitých se provádí na podzim (na jaře) po vytvoření přízemní růžice listů, fáze 15-26 BBCH.

Preventivní ochrana – vzdušná lokalita, harmonická výživa, nepřehnojit dusíkem. Přímá ochrana – zaznamenány vedlejší účinky podzimního fungicidního ošetření proti fomové hnilobě.

Slabé výskyty **plísňe zelné (*Peronospora parasitica*)** byly pozorovány v okrese Písek (Lučkovice, 11.4.), Jihlava (Velký Beranov, 11.4.).

Při průchodu porostem se v RF 15-26 na deseti místech prohlédnou vždy 2 za sebou rostoucí rostliny. Zaznamená se počet napadených rostlin. Práh škodlivosti je 5 až 25 % napadených rostlin.

Preventivní ochrana spočívá v likvidaci sklizňových zbytků. Většina odrůd ozimé řepky vykazuje dobrou odolnost. Za příznivých růstových podmínek porosty infekci překonají. Přímá ochrana – byla zaznamenána vedlejší účinnost podzimního ošetření proti fomovému černání stonku řepky, pokud se použijí přípravky účinné na oomycety.

První výskyt imag **dřepčíka olejkového (*Psylliodes chrysocephala*)** v Mörickeho miskách byl zjištěn v okrese Tábor (Chlebov, 14.4.), Jindřichův Hradec (Řípec, 14.4.).

Dosud nebyl zjištěn výskyt **krytonosce řepkového (*Ceutorhynchus napi*)** ani **krytonosce čtyřzubého (*Ceutorhynchus quadridens*)** v Mörickeho miskách, které jsou instalovány na všech pozorovacích bodech.

Zjišťování výskytu brouků v Mörickeho miskách se provádí 2 x týdně ve 2 miskách nebo na 2 žlutých lepových deskách od dosažení maximální teploty 6 °C do zjištění maxima náletu brouků. Mörickeho misky nebo žluté lepové desky se umístí na 2 protilehlé strany vybraného porostu, nejméně 10 m od jeho okraje směrem do porostu. Mörickeho misky se naplní do $\frac{3}{4}$ vodou. Aby se snížilo povrchové napětí vody, kápne se do každé misky saponátový přípravek a při jarních mrazících se přidá lžice kuchyňské soli, aby voda nezamrzala. Množství brouků se kontroluje tak, že se obsah misky přelije přes husté síto a brouci se po usušení určí a spočítají.

OŠETŘENÍ se provádí ihned po zjištění, že průměrný výskyt brouků krytonosce řepkového (*Ceutorhynchus napi*) přesáhl 3 ks na 1 misku a 1 den, u krytonosce čtyřzubého (*Ceutorhynchus palidactylus*) přesáhl 5 ks na 1 misku a 1 den.

Střední výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** byl pozorován v okrese Písek (Lučkovice, 11.4.), slabé výskyty byly pozorovány v okrese Jihlava (Velký Beranov, 11.4.), Tábor (Dolní Hořice, 12.4., Bechyňská Smoleč, 12.4.).

Pozorování hrabošů se provádí v porostech o výměře větší než 5 ha na počátku a na konci vegetace. Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha, a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem 4 x 250 m² = 1000 m²) a vynásobením 10x.

PÍCNINY

JETEL LUČNÍ (RF 25)

V porostech převažuje fáze prodlužovacího růstu lodyh případně listová růžice vytvořena.

Slabý výskyt **bílé hniloby jetele (*Sclerotinia triforium*)** byl zjištěn v okrese Pelhřimov (Stanovice u Nové Cerekve, 5.4.).

Preventivní ochrana spočívá v minimálně šestiletém přerušení osevu jetele, v podsevu jetele do ozimů s včasnou sklizní. Na podzim zamezit přerůstání porostu sečí, utužení půdy válením. Dbát o dobré zásobení půdy vápníkem a fosforem.

Slabé výskyty **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** byly pozorovány v okrese Pelhřimov (Křelovice u Pelhřimova, 9.4.), Jindřichův Hradec (Matná, 9.4.).

Způsob pozorování a indikace ochrany proti hraboši polnímu viz pšenice ozimá.

TRVALÝ TRAVNÍ POROST (RF 26)

Slabý výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** pozorován v okrese Pelhřimov (Starý Pelhřimov, 9.4.) a v okrese Tábor (Turovec, 12.4.).

Způsob pozorování a indikace ochrany proti hraboši polnímu viz pšenice ozimá

Za oblastní odbor zpracovali: Ing. Pavla Fialová a Lukáš Čech